

Огляд зимових знахідок кажанів-мігрантів у м. Ужгород

Ю. Зізда, А. Крон, М. Маркович

Ужгородський національний університет; julcha@ua.fm

Кажани – переважно міграційна група тварин, для якої західний макросхил Українських Карпат часто є територією, на якій вони зимують. Протягом 1950–80-х років у населених пунктах Карпатського регіону науковці описували знахідки кажанів, які залітали у житлові та робочі приміщення міських будівель у різні пори року: пізньої осені, ранньої весни та особливо під час зимових відлиг. Це, як правило факультативні мігранти: вечірниця дозріра *Nyctalus noctula* та нетопир лісовий *Pipistrellus pipistrellus* (Ю. І. Крочко).

Вже не перший рік зимівлю колоній кажанів регулярно спостерігають у будівлях різних факультетів УжНУ, а також Обласної державної адміністрації. За останні роки у цих будівлях відмічали поодиноких особин кажанів, що випадково залітали у коридори, або знаходили до 15 особин разом, що потрапили у міжвіконний простір рами, чи на горища згаданих будівель, і не тільки (В. І. Комендар, І. В. Загороднюк, особ. повід.). За результатами опитування співробітників згаданих установ стали відомі випадки зимівлі колоній кажанів чисельністю понад 50 особин. Так, у кінці 90-х років в коридорі між вікнами II поверху хімічного факультету кілька років поспіль зимували колонії, кожна з яких займала до третини висоти віконної рами (повід. вахтера факультету). До сьогодні кожної осені та на початку весни реєструється по кілька колоній кажанів у дворі хімічного факультету, за звуками з-під водогінних труб та з горища. Минулого року авторами тут зафіксовано щонайменше три колонії.

Аналогічно, між вікна викладацьких кабінетів на останньому (IV) поверсі біологічного факультету, під час зимових відлиг часто залітають по кілька особин кажанів, судячи з описів – нетопирів лісових. Після кількох днів перебування там тварини вилітають на вулицю; співробітники факультету, як правило, залишають на цей період вікна відкритими на ніч (В. І. Комендар, особ. повід.). У грудні 2010 р., у будівлі Фізичного факультету в аудиторії на останньому (IV) поверсі авторами виявлено і взято під опіку зграю із 130 особин *Nyctalus noctula*, яка успішно дозимувала у віварії УжНУ.

У 2004–2008 роках по кілька особин кажанів знаходили співробітники Закарпатської ОДА. У сквері напроти економічного факультету пізньої осені також неодноразово фіксували кажанів за допомогою УЗ-детектора. Також періодично на горища жилих 5-поверхівок у «Новому районі» м. Ужгород громадяни знаходять кажанів, які потрапляють на верхні поверхи будинків. За нашими оцінками частоти всіх знахідок, загальну кількість зимуючих кажанів-мігрантів у місті можна оцінити не менше ніж у 20–30 зимівельних скупчень із сумарною чисельністю до тисячі особин двох видів.